

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Cod Ymarfer Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Swyddfa'r Prif Weinidog ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.14

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Cod Ymarfer Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020

Julie James AS,
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
18 Rhagfyr 2020

RHAN 1

Disgrifiad

1. Mae Cod Ymarfer Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020 yn rhoi arweiniad ar yr hyn sy'n dod o fewn paragraffau 1 a 2 o Atodlen 8 i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 ("y Ddeddf")¹ neu beidio.
2. Mae'r paragraffau hynny'n berthnasol i'r diffiniad o 'wariant ymgyrch' ac felly, yn benodol, i ba dreuliau y mae'n ofynnol i blaid wleidyddol roi gwybod amdanynt.
3. Mae paragraff 1 o Atodlen 8 yn rhestru'r treuliau sy'n gymwys pan achosir hwy at ddibenion etholiad. Mae paragraff 2 yn rhestru'r eithriadau.

Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

4. Mae'r cyfnod rheoleiddiedig ar gyfer pleidiau gwleidyddol yn dechrau ar 6 Ionawr 2021.
5. Er na fydd Cod Ymarfer Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020 mewn grym erbyn 6 Ionawr bydd y Comisiwn Etholiadol yn cyhoeddi canllawiau cyn i'r Cod Ymarfer fod mewn grym i sicrhau bod gwybodaeth ar gael.

Y cefndir deddfwriaethol

6. Mae gan y Comisiwn Etholiadol bŵer o dan baragraff 3 o Atodlen 8 i'r Ddeddf i baratoi Cod Ymarfer sy'n rhoi canllawiau ar y mathau o dreuliau sy'n dod o fewn Rhan 1 neu beidio.
7. Lluniwyd Cod Ymarfer Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020 gan y Comisiwn Etholiadol a'i gyflwyno i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo.
8. Bydd y Cod Ymarfer yn cael ei ddyroddi gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol o dan Atodlen 8, paragraff 3 o'r Ddeddf.
9. Trosglwyddwyd swyddogaethau perthnasol yr Ysgrifennydd Gwladol yn Atodlen 8, paragraff 3 o'r Ddeddf i Weinidogion Cymru yn rhinwedd Erthygl 45 o Orchymyn Gweinidogion Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 2018².
10. Oni bai bod y Senedd yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r drafft o fewn 40 diwrnod ar ôl iddo gael ei osod, bydd y Cod Ymarfer hwn yn cael ei

¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/41/schedule/8>

² <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2018/644/article/45>

ddwyn i rym gan Weinidogion Cymru a'i gyhoeddi gan y Comisiwn Etholiadol.

Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

11. Mae Cod Gwariant Ymgyrch Pleidiau Gwleidyddol (Etholiadau'r Senedd) 2020 yn rhoi arweiniad ar yr hyn sy'n dod o fewn paragraffau 1 a 2 o Atodlen 8 i'r Ddeddf neu beidio.
12. Mae'r paragraffau hynny'n berthnasol i'r diffiniad o 'wariant ymgyrch' ac felly, yn benodol, i ba dreuliau y mae'n ofynnol i blaid wleidyddol roi gwybod amdanynt.
13. Mae paragraff 1 o Atodlen 8 yn rhestru'r treuliau sy'n gymwys pan achosir hwy at ddibenion etholiad. Mae paragraff 2 yn rhestru'r eithriadau.
14. O dan adran 80 o'r Ddeddf, mae'n ofynnol i bleidiau gwleidyddol gyflwyno ffurflen ar ôl etholiad mewn perthynas â gwariant ymgyrchu.
15. Trysorydd y blaid sy'n gyfrifol am achosi gwariant a chwblhau'r ffurflen. Os oes gan y blaid Swyddog Ymgyrchoedd a benodwyd o dan adran 25 o'r Ddeddf, yr unigolyn hwnnw sy'n gyfrifol am hyn. Rhaid cyflwyno'r ffurflenni i'r Comisiwn Etholiadol a bydd y dyddiad cau ar gyfer eu cyflwyno yn dibynnu ar y swm y mae'r blaid wedi'i wario.
16. Rhaid i drysorydd y blaid lofnodi datganiad bod y ffurflen, hyd eithaf ei wybodaeth a'i gred, yn gyflawn ac yn gywir. Mae'n drosedd gwneud datganiad ffug yn fwriadol neu'n ddi-hid.
17. Os nad yw swyddog plaid yn dilyn y Cod hwn, mae trysorydd y blaid, neu swyddog perthnasol arall, yn debygol o fod yn torri'r gofynion statudol sy'n ymwneud â gwariant ymgyrchu, er enghraifft y gofyniad statudol i sicrhau ffurflen gyflawn a chywir. Gall torri'r Cod hwn hefyd arwain at gasgliad bod trysorydd plaid wedi gwneud datganiad ffug am y ffurflen yn fwriadol neu'n ddi-hid. Gall cyflawni'r troseddau hyn arwain at erlyniad.
18. Mae adran 79(3) o'r Ddeddf yn darparu ei fod yn amddiffyniad i unrhyw berson neu blaid gofrestredig sy'n gyfrifol am y tramgwydd o fynd y tu hwnt i'r terfyn ar wariant ymgyrchu (o dan adran 79(2) o'r Ddeddf) ddangos eu bod wedi cydymffurfio â'r Cod hwn wrth benderfynu ar yr eitemau a'r symiau o wariant ymgyrchu sydd i'w cofnodi yn y ffurflen gwariant ymgyrch berthnasol o dan adran 80 o'r Ddeddf, ac na fyddent wedi mynd y tu hwnt i'r terfyn ar sail yr eitemau a'r symiau a gofnodwyd yn y ffurflen honno.
19. Mae'r Cod hwn yn berthnasol i etholiadau i Senedd Cymru.
20. Os oes cyfnod rheoleiddiedig cyfunol ar waith o dan Ran III, Atodlen 9 o'r Ddeddf, mae rheolau etholiadau'r DU yn gymwys i etholiadau penodol sy'n digwydd yn ystod y cyfnod hwnnw. Pan fo hynny'n gymwys i etholiad i Senedd Cymru, nid yw'r Cod hwn yn gymwys.

Ymgynghori

21. Lluniwyd y Cod Ymarfer hwn ar dreuliau cymwys ar gyfer pleidiau gwleidyddol gan y Comisiwn Etholiadol ar ôl ymgynghori â phersonau a chyrrff â diddordeb, gan gynnwys cynrychiolwyr pleidiau gwleidyddol, Llywodraeth Cymru a Chomisiwn y Senedd.

Asesiad Effaith Rheoleiddiol

22. Diffinnir Is-ddeddfwriaeth Gymreig berthnasol y mae'n rhaid cynnal Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar ei chyfer yn Adran 76(2)(b) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 fel is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion Cymru, Prif Weinidog Cymru neu'r Cwnsler Cyffredinol ac y mae'n ofynnol ei gosod gerbron y Senedd. Paratowyd y Cod hwn gan y Comisiwn Etholiadol o dan baragraff 3 Atodlen 8 i'r Ddeddf. O'r herwydd, nid yw'r Cod yn bodloni meini prawf adran 76 ac felly nid oes angen Asesiad Effaith Rheoleiddiol.